

## **Katecheza: Wątpiącym dobrze radzić**

**Autor: Karolina Fromont**

### **I. Założenia edukacyjne**

#### **1. Cele katechetyczne**

- Poznanie Biblii jako konkretnego źródła mądrości i "dobrej rady" pochodzących od dobrego Ojca.
- Ukazanie tymczasowości i współczesności "porad" biblijnych w odniesieniu do konkretnych problemów z którymi zmagają się współcześnie młodzi ludzie.

#### **2. Treści nauczania - wymagania szczegółowe**

##### **Wiedza**

- Uczeń potrafi wymienić księgi o charakterze pouczenia (mądrościowe) i zna ich cel powstania
- wie jak korzystać ze źródła mądrości jakim jest Pismo Święte.

##### **Umiejętności**

- Uczeń umie odnaleźć księgi mądrościowe w Biblii
- dobiera "dobrą radę" z Biblii do zadanej sytuacji życiowej.

##### **Postawy**

- Uczeń podejmuje podróż ku zdobywaniu mądrości poprzez szukanie w Biblii słów Boga odnoszących się bezpośrednio do jego osobistego życia i sytuacji które przed nim stawia życie.

#### **4. Metody**

Oglądanie fragmentów filmów, analiza tekstów zaczerpniętych z ksiąg mądrościowych, odpowiedzi na pytania, dyskusja, praca w grupach, rozmowa kierowana, mini wykład.

#### **5. Środki dydaktyczne**

Projektor, głośniki, egzemplarze Pisma Świętego lub kartki z poleceniami do pracy.

### **II. Przebieg katechezy**

#### **WPROWADZENIE**

##### **1. Modlitwa, Slajd 1**

Hi 28 20,23-28 (skąd pochodzi Mądrość?) *Prowadzący prosi uczniów o chwilę ciszy, poczym czyta fragment z księgi Hioba. W chwili ciszy daje uczniom możliwość zastanowienia, zadając pytania: "Czym jest mądra, dobra rada? Co robić, gdy ja sam nie mam się do kogo zwrócić o radę w trudnej, życiowej sytuacji? Gdzie szukać pomocy?"*

#### **ROZWINIENIE**

##### **1. Mini wykład z dyskusją kierowaną: Jak współcześnie ludzie próbują sobie radzić z wątpliwościami? Slajd 2**

Czy zauważyliście jak bardzo w ciągu ostatnich lat "rozrosła się" ta część księgarni czy Empików znana pod hasłem "samo..."? Samouczki, samopomoc psychologiczna, samorozwój, książki na temat osobistego treningu, gotuj sama, szyj sama, sam napraw swój

samochód... Wpisując w wyszukiwarce internetowej "jak samemu radzić sobie..." widzimy jak wielką potrzebę ma człowiek by... usłyszeć "dobrą radę". Wielu też próbuje wskazać tak zwane "jedynie słuszne drogi jak...": najlepiej wychować dziecko, być asertywnym, wzbogacić się, znaleźć najlepszego męża, myśleć pozytywnie, jeść zgodnie z potrzebami naszego organizmu. Wszystkie te porady mają nam pomóc żyć lepiej, dostatniej, zdrowiej... My sami potrafimy innym powiedzieć co i jak mają robić, a jak to nie wyjdzie to i tak uważamy, że to oni zrobili coś nie tak, bo "ta moja rada była wspianiała, to ich wina". A tak naprawdę czy wiemy czym jest "zwątpienie"?

*Prowadzący wyświetla na tablicy artykuły z Katechizmu dotyczące zwrotu "wątpić". Slajd 3*

– Dobrowolne wątpienie dotyczące wiary, poprzez które człowiek lekceważy to, co Bóg objawił i co Kościół podaje do wierzenia, lub też odmawia uznania tego za prawdziwe - vs. - Wątpienie niedobrowolne oznacza chwiejność w wierze, trudność w przewyciężaniu zarzutów związanych z wiarą lub też niepokój spowodowany jej niejasnością. (por. KKK 2088)

– Wątpienie może prowadzić do duchowego zaślepienia, jeśli jest dobrowolnie podtrzymywane (por. KKK 2088).

– Niewiara, która jest lekceważeniem prawdy objawionej lub dobrowolną odmową dania przyzwolenia na nią (por. KKK 2089).

*Po przeczytaniu definicji prowadzący prowadzi rozmowę z uczniami dotyczącą wątpliwości i zwątpienia tak jak to rozumieją i przeżywają uczniowie. Może posilkować się pytaniami:*

- Jakie wątpliwości przeżywają dzisiaj młodzi ludzie?

- Jakie są przyczyny zwątpienia? Jakie konsekwencje przynosi zwątpienie w ludzi, w miłość, w przyjaźń, w Boga, w sens życia?

- Dlaczego często boimy się udzielić drugiemu "dobrej rady"? Co to w ogóle jest "dobra rada"? Jak ją rozumieć?

Każdy z nas ma chwile zwątpienia. Łatwo nam zwątpić w swoje możliwości, wątpimy w swoje umiejętności. Doświadczając egoizmu innych wątpimy w prawdziwą przyjaźń. Dbając tylko o swoje własne potrzeby podejrzewamy innych, że chcą nas oszukać. Doświadczając nieuczciwości i nierzetelności usług wątpimy w prawdomówność zachwalającego towar. Oczekujemy rozczarowania bo tyle razy go doświadczyliśmy. Frustracja i podenerwowanie stały się częścią naszej codzienności.

Wszystko to, czego doświadczamy w życiu osobistym, lub czego sami jesteśmy sprawcami, odbija się na naszej wizji świata i ludzi nas otaczających. Doświadczając odrzucenia, wątpimy w miłość. Boimy się podzielić się z innym ważnymi wydarzeniami bo mogą zostać potraktowane lekko lub wręcz wyśmiane czy zbagatelizowane i wiara w przyjaźń od razu na tym ucierpi. Doświadczając życiowych trudności i przeciwności tak zwanego "losu" oskarżamy Boga o wszystko co było z tym związane; że nie pomógł, że nie ostrzegł, był nieobecny, głuchy... Dochodząc do takich wniosków ludzie zaczynają wątpić w sens życia, w potrzebę istnienia.

Boimy się dać "dobrą radę" bo często doświadczyliśmy, że innych "rady" były dobre, ale dla nich samych; nie pasowały do naszej sytuacji lub wręcz szkodząc nam innemu przyniosły korzyść. Boimy się stracić twarz, być przez kogoś zaatakowanym i obwinionym za radę, która przyniosła szkodę pytającemu. Z drugiej strony lubimy wygłaszać swoje opinie o sytuacji innych i "doradzać" co byśmy zrobili na ich miejscu. Ale czy o to chodzi w uczynku miłosiernym co do ducha nazywanym "wątpiącym dobrze radzić"?

*Prowadzący daje dwóm ochotnikom do przeczytania paragrafy z artykułu, podane poniżej:*  
<http://www.faustinum.org/WP/pl/watpiacym-dobrze-radzic/> dostęp 23.11.2016. s. M. Diana Kuczek ZMBM 8. A. Grün, *Odmienić świat. Siedem uczynków miłosierdzia*, Kraków 2012, s. 87–88.

"Jak zatem radzić? Co znaczy dobrze radzić? Jak to czynić? Tak jak istnieje różnica pomiędzy wątpieniem a zwątpieniem, tak też istnieje różnica między radzeniem dobrze komuś, kto doświadcza wątpliwości, a komuś, kto uległ zwątpieniu i nie ma żadnej nadziei. Czym jest rada?"

"(Rada) To konkretna pomoc wyrażona w pouczeniu lub wskazaniu sposobów wyjścia z trudności, których doznaje człowiek na drodze do wyznaczonego sobie celu. Radzę ci, bo sam pytam się siebie, co bym zrobił w tej sytuacji i co byłoby dla mnie dobre – ty, jeśli chcesz możesz zaczerpnąć z tego doświadczenia. By spełnić ten uczynek miłosierdzia: wątpiącym dobrze radzić, trzeba przede wszystkim znaleźć na to czas i odpowiednie miejsce. Trzeba z kimś, kto doświadcza wątpienia, porozmawiać, wysłuchać jego wątpliwości, a dopiero potem podzielić się tym, co przyszło mi na myśl, gdy go słuchałem, sformułować to, co uważałbym w tej sytuacji – gdybym się w niej znalazł – za słuszne, pomocne. Ważne jest też, by pozostawić szukającemu rady wolność, by z moich słów wybrał to, co dla niego najbardziej odpowiednie."

**Slajd 4.** *Prowadzący prosi uczniów by wyszczególnili cechy „dobrej rady”. Prowadzący (wyświetla lub ochotnik wypisuje) ważne cechy rady: konkretna pomoc, dana i przyjmowana w wolności, bez przymusu i narzucania drugiemu wyjścia z sytuacji, współczująca (odczuwam to co odczuwa drugi), wymaga czasu by zrozumieć problem, osobista, osobowa.*

## **2. Sytuacja życiowa**

*Prowadzący przechodzi do kluczowego punktu, a mianowicie odkrycie Biblii jako źródła mądrości i dobrej rady, która ma na celu tylko i wyłącznie nasze dobro. Może poprosić kogoś z uczniów o historię, niekoniecznie swoją własną bądź opowiada historię ze swojego własnego życia o chwili zwątpienia (w której zwrócił się do Boga o pomoc, o odpowiedź, a Słowo Boże okazało się żywe i przyniosło światło w tej chwili zwątpienia). Prowadzący nie opowiada całej historii ale do momentu "zwątpienia". Dalsza cześć, rozwiązanie, odpowiedź Boga, opowiada po przepracowaniu z uczniami sytuacji życiowych w punkcie 3.*

A co, jeśli nas samych dopada zwątpienie? Co, jeśli borykamy się z rzeczami, o których nie chcemy mówić znajomym czy kolegom/koleżankom? Każdy z nas ma takie sprawy którymi nie chce się dzielić z przyjaciółmi. Zwątpienie może dotknąć każdej dziedziny naszego życia i często ci, którzy wydają się nie mieć problemów skrywają trudności które przeżywają w samotności. Co robić? W takim momencie przychodzi nam z pomocą nieoczekiwane źródło wiedzy i mądrości, nieoczekiwany Przyjaciel, o którym bardzo często nie wiemy, że jest i chce nam pomoc...

## **3. Biblia jako źródło mądrości i "dobrej rady"**

*Prowadzący rozdziela losowo fragmenty z ksiąg mądrościowych. Uczniowie w ciszy czytają to co otrzymali. Prowadzący odczytuje problem nr 1. Slajd 5 Jeśli trzeba, prowadzący ofiaruje dodatkowe wyjaśnienia, potem prosi by ktoś przeczytał z rozdanych karteczek fragment z Biblii pasujący do tej sytuacji a będący "dobrą radą". Proces powtarza się po każdorazowym przeczytaniu kolejnej sytuacji życiowej. W sytuacji gdy nie da się zaprezentować wszystkich fragmentów i w zależności od ilości czasu należy wybrać te sytuacje, które najbardziej odpowiadają sytuacjom życiowym danej grupy uczniów.*

### Sytuacja 1. **Slajd 5**

Jak szukać Mądrości? Czym jest mądrość? Co mówi o sobie samej?  
(Por. aneks z fragmentami z księgi Przysłów, Hioba i Syracha)

### Sytuacja 2. **Slajd 6**

Rodzice ci mówią, że musisz ponieść konsekwencje swoich czynów i wyborów, świat mówi „wolność rządu”.

### Sytuacja 3. **Slajd 7**

Musisz podjąć trudną decyzję. Pytasz się siebie samego „Jak? Co jest lepsze? Co robić?”

### Sytuacja 4. **Slajd 8**

Podjęłaś pracę by zdobyć trochę doświadczenia. Nie zarabiasz, ale masz czas by zdobyć jakieś podstawy. Twój szef często wychodzi i nie nadzoruje ciebie non stop. Co robisz?

### Sytuacja 5. **Slajd 9**

Twoi znajomi nie zgodzili się co do projektu, który macie zrobić wspólnie. Kłótnia wisi w powietrzu. „Niezrobienie” zadania równa się „niezaliczenie” przedmiotu. Jak się zachować?

### Sytuacja 6. **Slajd 10**

Kolega zachwala szybki sposób by zarobić trochę pieniędzy. Nie jesteś do końca przekonany o słuszności tego sposobu i, mówiąc potocznie, coś ci tu nie gra w tym wszystkim. Jak sobie pomożesz wytrwać w postanowieniu by nie wejść w ten „układ”?

### Sytuacja 7. **Slajd 11**

Koleżanka/kolega często przebywa w twoim towarzystwie, dzwoni, dopytuje się co u ciebie słychać. Jednak pytasz się siebie: skąd mam wiedzieć czy z tego będzie jakaś głębsza przyjaźń? Jak poznać czy to prawdziwy przyjaciel?

### Sytuacja 8. **Slajd 12**

Zostałeś wybrany do samorządu szkolnego, i jesteś jego prezesem. Nie chcesz wypaść źle, ale nie bardzo wiesz jak się rządzi i decyduje. Musisz balansować między nauczycielami, uczniami a dyrekcją szkoły. Co to znaczy „być dobrym w rządzeniu”?

### Sytuacja 9. **Slajd 13**

Znajomi, niezależnie od siebie, opowiedzieli ci historię swojego konfliktu, każdy ze swojego punktu widzenia. Jesteś w potrzasku bo nie chcesz stracić żadnego z nich. Jak ocenić sytuację? Kto ma rację, a kto nie? Jak nie stracić ich obu ale zyskać szacunek jako kolega i może pomóc im pogadać i rozwiązać konflikt?

### Sytuacja 10. **Slajd 14**

Masz do wykonania zadanie i potrzebujesz ludzi, którzy część zadania zrobią dla ciebie byś ty mógł zająć się najważniejszymi częściami zadania. Jak wybrać ludzi? Na co zwracać uwagę by zadanie zostało wykonane najlepiej?

*Na koniec tego punktu Prowadzący powraca do swojej historii i kończy opowiadaniem jak Bóg zadziałal w tej wspomnianej wcześniej sytuacji, jak "udzielił dobrej rady" poprzez karty Pisma Świętego.*

#### **4. Podsumowanie treści: Zwątpienie a dobra rada - rozmowa kierowana, Slajd 15**

*Prowadzący proponuje uczniom obejrzenie video z komentarzem trzech księży na temat uczynku miłosierdzia "wątpiącym dobrze radzić"*

*<https://www.youtube.com/watch?v=FWnLe8-ZpYA> dostęp 23.11.2016. 9 minut.*

*Po 3'48" prowadzący zatrzymuje filmik i zadaje pytania oczekując od uczniów odpowiedzi, w formie parafrazy, własnymi słowami tego co usłyszeli (można w tym miejscu wyświetlić pytania na tablicy multimedialnej lub z rzutnika ze slajdu 15).*

- Czym według tych księży jest zwątpienie? Jakimi słowami je opisują? Czego dotyczy zwątpienie? Jak je proponują rozwiązać?

*Prowadzący pauzuje filmik na minucie 6'23" i zadaje pytania. (kliknąć a pytanie pokaże się na slajdzie)*

- Co robić z wątpliwościami? Czego uczy nas historia z kobietą która przez 13 lat nie chodziła do Komunii?

*Po obejrzeniu całego filmiku (8'46") prowadzący kończy pytając:*

- Co robić gdy zwątpienie i wątpliwości ogarniają bliskie nam osoby? Co robić jeśli zwątpienie ogarnia mnie samego?

#### **5. Notatka, Slajd 16**

"Trzeba temu, który nie ma na nic nadziei, mówić całą swą postawą: Ja pokładam nadzieję w tobie. Nie przestaję wierzyć, że ty poprzez zwątpienie odnajdziesz w sobie fundament, na którym zbudujesz swoje życie. Zwątpienie odebrało ci grunt pod nogami i zniszczyło wyobrażenie o tym, jakie ma być twoje życie. Jednak być może zwątpienie jest drogą do podstawy, do punktu zerowego twojej egzystencji. Tam, w głębi twego istnienia, Bóg jest podstawą, na której możesz budować, w którą możesz wierzyć wbrew wszelkiej nadziei"

por. <http://www.faustinum.org/WP/pl/watpiacym-dobrze-radzic/> dostęp 23.11.2016. s. M. Diana Kuczek ZMBM 8. A. Grün, Odmienić świat. Siedem uczynków miłosierdzia, Kraków 2012, s. 87–88

#### **Praca domowa.**

*Prowadzący rozdaje uczniom kartki z sytuacjami nieużyтыми podczas lekcji oraz namiary: Księga Przysłów, Księga Syracha, Księga Koheleta. Jeśli katecheza poprowadzona jest na dwóch jednostkach lekcyjnych można ominąć pracę domową lub zaproponować „alternatywną pracę domową” podaną na końcu tego konspektu.*

Dopasuj do pozostałych sytuacji, nieprzerobionych na lekcji, „dobrą radę” z Biblii.

#### **Modlitwa, Slajd 17**

*Prowadzący może zakończyć katechezę słowami: Pomódlmy się do Tej, która Kościół nazywa „Matką Dobrej Rady” bo nosiła pod sercem Tego którego jedno z wielu imion to „Przedziwny Doradca”- Jezusa.*

Chwalebna Dziewico Maryjo, Matko Dobrej Rady, błagamy Cię, prowadź nas po trudnych drogach życia. Wyjednaj światło naszemu rozumowi, gorącą miłość naszemu sercu, siłę naszej woli. O Matko Słowa Wcielonego, powtarzaj nam słowa życia wiecznego, które usłyszałaś od Twego Syna i zachowałaś w swoim sercu. Spraw, abyśmy żyli w miłości Bożej i wypełniali zawsze Jego świętą wolę. Uproś nam łaskę wytrwania do końca, byśmy mogli cieszyć się z Tobą wieczną radością w niebie. Amen.

<http://bonifratrzy.pl/swieci-i-blogoslawieni/matka-boza-dobrej-rady/> dostęp 29.12.2016

**Doświadczenie:**

*Film wartego obejrzenia przed katechezą lub jako jej dopełnienie:*

<http://swiatlopana.com/10031/ocalic-zycie-film/> dostęp 20.12.2016 Opowieść o nastolatku, licealiście, który poszukuje odpowiedzi na dręczące go pytania. Poszukując odpowiedzi odnajduje Boga i wiarę oraz podejmuje rozpaczliwą próbę ratowania kolegi, który zamierza popełnić samobójstwo. Film z pozytywnym przesłaniem i dobrym zakończeniem.

<http://gosc.pl/doc/1098207.Nie-radz-sobie-sam/1> ks. Tomasz Jaklewicz, ciekawy artykuł dostęp 02.01.2017

**Alternatywna praca domowa:**

*Wtedy inny wstęp do modlitwy końcowej (patrz: Modlitwa)*

Korzystając z poniższego artykułu oraz z Łk 1:28-29 (zwiastowanie) i Łk 2:46-51 (odnalezienie w Świątyni) napisz w kilku zdaniach odpowiedź na pytanie: "Dlaczego Maryja została nazwana Matką Dobrej Rady?"

<http://bonifratrzy.pl/swieci-i-blogoslawieni/matka-boza-dobrej-rady/>